

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ADB „GJENSIDIGE“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2025-06-12 Nr. 429-122
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir ADB „Gjensidige“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2025 m. sausio 28 d. eismo įvykyje buvo apgadintas pareiškėjos automobilis „VW Touran“, valst. Nr. (duomenys neskelbtini), (toliau – Įvykis). Pareiškėja kreipėsi į Įvykio kaltininko automobilio valdytojų civilinę atsakomybę įprastiniu transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu (toliau – TPVCAPD) apdraudusį draudiką ir pateikė pretenziją dėl per Įvykį automobiliui padarytos žalos atlyginimo. Pranešime apie Įvykį pareiškėja nurodė, kad transporto priemonę remontuos remonto įmonėje.

Draudikas, atlikęs per Įvykį apgadinto automobilio rinkos vertės vertinimą ir remdamasis remonto įmonės pateikta automobilio remonto darbų sąmata, nustatė, kad automobilio remonto išlaidos viršija 75 proc. automobilio rinkos vertės, todėl remontas, remiantis Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių¹ (toliau – Taisyklės) 14 punktu, nėra tikslingas, o automobilis laikomas sunaikintu. Atsižvelgdamas į tai, kad tokiu atveju žalos dydis nustatomas pagal sunaikinto automobilio rinkos vertę iki eismo įvykio ir automobilio likutinę vertę po eismo įvykio, ir į tai, kad Lietuvos rinkoje nėra analogiškų automobilių pasiūlos, draudikas 2025 m. vasario 20 d., remdamasis Vokietijos rinkoje esančiais automobilių pardavimo skelbimais, nustatė per Įvykį apgadinto automobilio rinkos vertę – 18 045 Eur. 2025 m. vasario 21 d. aukciono būdu apskaičiuota likutinė vertė ir gautas aukciono pasiūlymas – 7 600 Eur.

2025 m. vasario 21 d. draudikas elektroniniu laišku informavo pareiškėją apie apskaičiuotą 10 445 Eur draudimo išmoką. Draudikas paaiškino, kad draudimo išmoka apskaičiuota iš per Įvykį apgadinto automobilio rinkos vertės (18 045 Eur) atėmus apskaičiuotą automobilio likutinę vertę (7 600 Eur).

Pareiškėja nesutiko su draudiko apskaičiuota automobilio rinkos verte. Pareiškėjos teigimu, rinkos vertė apskaičiuota, neatsižvelgiant į pareiškėjos automobilio komplektaciją (galingesnis variklis, panoraminis stogas, elektrinis kablys, beraktė užvedimo sistema ir kt.) bei realias išlaidas, kurios bus patiriamos, įsigyjant analogišką transporto priemonę iš Vokietijos. Pareiškėjos nuomone, Lietuvos rinkoje tokio paties automobilio modelio nėra, todėl būtina vertinti ne tik teorinę rinkos kainą, bet ir papildomas transportavimo, dokumentų tvarkymo bei kitų paslaugų išlaidas.

Draudikas pareiškėjai paaiškino, kad palyginamųjų automobilių komplektacija yra identiška pareiškėjos automobilio „Highline“ komplektacijos modeliui, o šių automobilių būklė – net geresnė, su mažesne rida.

2025 m. vasario 25 d. draudikas pareiškėjai išmokėjo 10 445 Eur draudimo išmoką.

Pareiškėja nesutiko su draudiko išmokėta draudimo išmokos suma ir pareikalavo draudiko pateikti detalų automobilio rinkos vertės skaičiavimą.

Draudikas pareiškėjai pateikė automobilio rinkos vertės skaičiavimą pagrindžiantį dokumentą ir palyginamųjų automobilių skelbimus.

Pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu ir kreipėsi į Lietuvos banką, prašydama išnagrinėti kilusį ginčą. Pareiškėja kėlė reikalavimą įpareigoti draudiką perskaičiuoti automobilio

¹ Patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795.

rinkos vertę ir draudimo išmoką. Pareiškėjos teigimu, draudikas rinkos analizę atliko neatsižvelgdamas į pareiškėjos automobilio komplektaciją, o už draudiko apskaičiuotą ir be pareiškėjos sutikimo išmokėtą draudimo išmoką pareiškėja neturi realios galimybės įsigyti ne prastesnį nei analogiškos komplektacijos automobilį. Pareiškėjos įsitikinimu, kadangi Lietuvos rinkoje analogiškos komplektacijos automobilių pasiūlos nėra, papildomai turi būti įvertintos bei apmokėtos išlaidos, kurias pareiškėja patirs automobilį atsigaubendama iš Vokietijos.

Lietuvos bankas gavo draudiko atsiliepimą. Draudikas paaiškino, kad automobilio rinkos vertę nustatyta vadovaujantis Turto ir verslo vertinimo metodikos² nuostatomis, t. y. lyginamuoju metodu. Automobilio likutinė vertė buvo įvertinta, vadovaujantis Koeficientų apgadintoms kelių transporto priemonėms taikymo tvarkos aprašo³ (toliau – Aprašas) nuostatomis, t. y. apklausiant aukciono dalyvius.

Draudikas pažymėjo, kad nors Turto ir verslo vertinimo metodika nereikalauja palyginamuose objektuose rinktis identiško turto, automobilio rinkos vertei nustatyti draudikas vadovavosi išimtinai tų pačių gamybos metų (2017 m.), variklio galingumo (140 KW) ir komplektacijos „Highline“ „VW Touran“ modelio automobilių skelbimais. Pareiškėjos pageidaujami tokie automobilio kriterijai, kaip automobilio spalva, salono spalva, salono medžiagos, liukas, kablys, jungiklių forma, draudiko nuomone, yra pertekliniai.

Draudiko teigimu, pareiškėjos reikalaujamos atlyginti išlaidos, susijusios su automobilio įsigijimu ir pargabenimu iš užsienio, nėra būtinos ir protingos, o sprendimą dėl įsigytos transporto priemonės registravimo VĮ „Regitra“, transporto priemonės privalomosios techninės apžiūros atlikimo išlaidų ir transportavimo į Lietuvą kompensavimo draudikas priims, pareiškėjai pateikus turėtas išlaidas pagrindžiančius dokumentus.

Papildomai draudikas atkreipė dėmesį, kad automobilio iš užsienio įsigijimo išlaidų kompensavimas neatitinka ekonomiškumo principo, nes pagal pagaminimo metus, variklio galingumą, darbinį tūrį ir kitus techninius duomenis panašų į pareiškėjos automobilį pareiškėja gali įsigyti ir Lietuvos rinkoje, nepatirdama automobilio transportavimo iš užsienio išlaidų. Draudikas pateikė šiuo metu Lietuvoje parduodamų maksimaliai į pareiškėjos automobilį panašių automobilių skelbimų nuorodas. Atsižvelgdamas į tai, draudikas prašė pareiškėjos reikalavimą atmesti kaip nepagrįstą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į šalių pateiktus duomenis ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos dydžio.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti administruojant žalą nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti: 1) ar draudikas pagrįstai, vadovaudamasis TPVCAPD reguliavimu, nustatė automobilio rinkos vertę ir apskaičiavo draudimo išmoką; 2) ar draudiko sprendimas neatlyginti su automobilio įsigijimu, transportavimu ir registravimu susijusių papildomų išlaidų atitinka teisinį TPVCAPD reguliavimą ir yra pagrįstas.

1. Dėl draudiko nustatytos automobilio rinkos vertės ir apskaičiuotos draudimo išmokos dydžio pagrįstumo

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą reglamentuoja TPVCAPD įstatymas ir jį įgyvendinantys teisės aktai.

² Patvirtintos 2012 m. balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-159 „Dėl turto ir verslo vertinimo metodikos patvirtinimo“.

³ Patvirtintas Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2020 m. rugsėjo 22 d. įsakymu Nr. V1-118 „Dėl Koeficientų apgadintoms kelių transporto priemonėms taikymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

TPVCAPD įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė. Pagal TPVCAPD sutartį, kaip nuostolių draudimo sutartį, mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPD įstatymo 2 straipsnio 2 ir 5 dalys). TPVCAPD tikslas – garantuoti dėl šiuo draudimu apdraustos transporto priemonės poveikio eismo įvykio metu nukentėjusių ir patyrusių žalą trečiųjų asmenų nuostolių atlyginimą įstatyme ir sutartyje nustatyta TPVCAPD suma, taip pat užtikrinti transporto priemonę naudojančių valdytojų turtinius interesus, susijusius su civiline atsakomybe, kilusia naudojant šiuo draudimu apdraustą transporto priemonę.

Šiuo atveju tarp šalių nėra ginčo, kad įvykis yra draudžiamasis, tačiau pareiškėja teigia, kad draudikas neteisingai apskaičiavo automobilio rinkos vertę ir išmokėjo per mažą draudimo išmoką. Svarbu pažymėti, kad pareiškėja neginčija draudiko apskaičiuotos automobilio likutinės vertės ir jos nustatymo būdo, todėl plačiau šis klausimas sprendime nebus analizuojamas.

Pareiškėja iš esmės nesutinka su draudiko vertintais automobilių skelbimais, kurių pagrindu buvo nustatyta pareiškėjos automobilio vidutinė rinkos kaina. Pareiškėja akcentavo tai, kad draudikas automobilio rinkos vertę nustatė, remdamasis Vokietijos rinkoje parduodamų automobilių skelbimais, kurie nėra analogiški sugadintam automobiliui. Pareiškėja taip pat ginčijo draudiko sprendimą, apskaičiuojant draudimo išmoką, neįtraukti papildomų išlaidų, kurias pareiškėja patirs už automobilio įsigijimą, pargabenimą iš užsienio ir registraciją. Nesutikdamas su pareiškėjos pateiktais duomenimis, draudikas nurodo, kad jo apskaičiuota draudimo išmoka atitinka teisės aktų nuostatas, todėl draudikas neturi pareigos pareiškėjai mokėti papildomos draudimo išmokos.

TPVCAPD įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o TPVCAPD įstatymo 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Šią nuostatą atkartoja ir Taisyklių 13 punktas.

Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turta remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 procentams turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.

TPVCAPD įstatymo 19 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytą draudimo sumą, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Kartu pažymėtina tai, kad draudimo išmokos mokėjimas TPVCAPD sutarties pagrindu yra susijęs su apdraustos transporto priemonės valdytojų civiline atsakomybe, todėl, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama grąžinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustatius mažesnę už tikruosius nuostolius žalą, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita⁴.

Vertinamų ginčo aplinkybių kontekste taip pat atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimą, kad, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos (nuostolių) dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti⁵.

TPVCAPD įstatymas ir Taisyklių nuostatos automobilio rinkos vertės apskaičiavimo

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018.

nereglamentuoja, tačiau iš bylos duomenų matyti, kad draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, vadovavosi Turto ir verslo vertinimo metodikos 56, 57 ir 61 punktais. Turto ir verslo vertinimo metodikos 56 ir 57 punktuose yra nurodyta: „Lyginamuoju metodu nustatoma turto rinkos vertė“ (56 punktas), „Lyginamojo metodo esmė – vertinamo turto palyginimas su analogišku arba panašiu turtu, kurių sandorių kainos yra žinomos turto vertintojui“ (57 punktas). Turto ir verslo vertinimo metodikos 58.1 papunktyje numatyta, kad, taikant lyginamąjį metodą, surenkama informacija apie ne mažiau kaip tris per paskutinius dvylika mėnesių įvykusių analogiško arba panašaus turto sandorių kainas, o 61 punkte nurodyta, kad, nesant informacijos apie 58.1 papunktyje nustatytų sandorių kainas, naudojama informacija apie analogiško arba panašaus turto pasiūlos kainas.

Draudiko pateiktais duomenimis, automobilio rinkos vertė buvo nustatyta taikant lyginamąjį metodą, t. y. įvertinus (palyginus) 4 analogiškų pareiškėjos turėtam automobiliui (2017 gamybos metų, 140 KW variklio galingumo, „Highline“ komplektacijos „VW Touran“ modelio) techninių duomenų Vokietijos rinkoje parduodamų automobilių kainas ir nustačius jų vidurkį. Draudiko pateiktame automobilio rinkos vertės apskaičiavimą pagrindžiančiame dokumente „Transporto priemonės rinkos vertės apskaičiavimas“ palyginamųjų automobilių kainos – 17 690 Eur, 17 800 Eur, 18 000 Eur ir 18 690 Eur, nustatyta automobilio rinkos vertė – 18 045 Eur. Draudikas pabrėžė, kad, nustatant pareiškėjos automobilio rinkos vertę, visi vertinti automobiliai buvo parduodami Vokietijos rinkoje, nes analogiškų automobilių Lietuvos rinkoje nebuvo.

Pareiškėja, nesutikdama su draudiko apskaičiuotu draudimo išmokos dydžiu, laikosi pozicijos, kad pateikti automobilių skelbimai neatitinka įvykio metu sugadinto automobilio ir pareiškėjos pagrindinių reikalavimų. Pareiškėja Lietuvos bankui pateikė draudiko apskaičiuojant automobilio rinkos vertę parinktų automobilių techninių savybių palyginimą su pareiškėjos turėto automobilio techninėmis savybėmis. Pateiktame dokumente nurodoma, kad draudiko parinkti automobiliai neturi tam tikrų savybių: nėra elektrinio sulankstomo kablio, panoraminio liuko, dinaminės tolimųjų šviesų reguliavimo sistemos, sena multimedija, nėra beraktės užvedimo sistemos, mažiau funkcijų ant vairo, nėra masažo funkcijos ir kt.

Draudikas tiek atsakyme pareiškėjai, tiek atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi pabrėžė, kad visi parinkti palyginamieji automobiliai yra identiškos „Highline“ komplektacijos, t. y. automobilio galia – 140 kw, priekinio stiklo šildymas, naujesnė multimedija, elektrinis kablys, panoraminis liukas, beraktė užvedimo sistema, veidrodėlių aklujų zonų funkcija, „distronikai“ ir kt. Be to, palyginamieji automobiliai yra geresnės būklės, t. y. mažesnės ridos.

Transporto priemonės vertės prieš eismo įvykį nustatymo tvarka yra nustatyta ir Apraše. Pagal Aprašo V skyriaus nuostatas, transporto priemonės vertė prieš apgadinimą apskaičiuojama pagal formulę, kurioje įvertinama transporto priemonės bazinė vertė ir atliekamos korekcijos, susijusios su transporto priemonės savybėmis (padangų būkle, papildomos įrangos verte, bendra būkle, rida ir kt.). Bazinė vertė – *tai pinigų suma, kuri rodo tam tikros markės, modelio ir amžiaus (pagaminimo ar modelio metų) transporto priemonės vertę, nustatytą atliekant rinkos kainų tyrimą arba naudojantis kainų žinytais.*

Draudikas, siekdamas įrodyti, kad tinkamai apskaičiuavo pareiškėjos automobilio rinkos vertę, papildomai Lietuvos bankui pateikė palyginamųjų objektų parinkimo ir bazinės vertės perskaičiavimo lentelę.

Lentelėje, kuria draudikas rėmėsi perskaičiuodamas automobilio rinkos vertę, nurodyta, kad perskaičiavimas atliktas remiantis Aprašo V skyriaus nuostatomis. Lentelėje atlikti skaičiavimai atsižvelgiant į 5 palyginamųjų automobilių savybes, perskaičiuodamas draudikas įtraukė papildomą įrangą, atliko korekcijas koeficientu, kuriuo įvertinamas įrangos nusidėvėjimas ir (arba) senumas.

Draudikas paaiškino, kad iš turimos informacijos apie pareiškėjos automobilio įrangą nustatė, kad pareiškėjos teiginiai dėl papildomos įrangos (naujesnė multimedija, beraktė užvedimo sistema, vairo funkcijos, masažo funkcijos ir kt.) yra netikslūs, nes didžioji dalis šios įrangos yra standartinė VW Touran modelio „Highline“ komplektacijos įranga. Papildoma įranga yra laikomi panoraminis liukas, kablys ir žibintai, beraktė užvedimo sistema.

Papildomai draudikas atkreipė dėmesį, kad 2025 m. vasario 20 d. vertinant automobilio rinkos vertę, nesant Lietuvos rinkoje tokios komplektacijos automobilių, buvo parinkti Vokietijos rinkoje esantys itin geros būklės ir vieni iš brangiausių palyginamieji objektai. Šiuo metu Lietuvos rinkoje yra parduodamas tokios pačios komplektacijos automobilis, bet naujesnis (pagamintas 2018 m.), ir kainuojantis ženkliai pigiau, nei draudiko apskaičiuota rinkos vertė. Draudikas

pažymėjo, kad automobilio rinkos vertės perskaičiavimas atliktas įvertinant papildomą įrangą, pridodant papildomą palyginamąjį objektą (Lietuvos rinkoje šiuo metu parduodamą naujesnį tokios pačios komplektacijos automobilį) ir įvertinus vertinamojo automobilio rinkos kainų pokytį nuo 2025 m. vasario 20 d. vertinimo. Draudiko Lietuvos bankui papildomai pateiktoje automobilio rinkos vertės perskaičiavimo lentelėje, kurioje įvertinta transporto priemonės bazinė vertė ir atliktos korekcijos, susijusios su transporto priemonės savybėmis, nustatyta automobilio rinkos vertė yra 17 975 Eur.

Lietuvos banko vertinimu, draudiko automobilio rinkos vertės apskaičiavimo metodas atitinka teisės aktuose įtvirtintas automobilio rinkos vertės nustatymo taisykles. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis turto vertinimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad draudikas, apskaičiuodamas automobilio rinkos vertę, vadovavosi teisės aktuose įtvirtintais reikalavimais, pagrįstai įvertino lyginamų analogiškų transporto priemonių sandorių kainas ir apskaičiuotą vidutinę pareiškėjos automobilio rinkos kainą ir jos pagrindu apskaičiavo galutinę draudimo išmoką. Pažymėtina ir tai, kad draudikas iš pradžių apskaičiavo netgi didesnę automobilio rinkos vertę, nei nustatyta po perskaičiavimo (įvertinus transporto priemonės bazinę vertę ir atlikus korekcijas, susijusias su transporto priemonės savybėmis) automobilio rinkos vertę.

Sistemiškai ir lingvistiškai vertinant teisės aktų ir teismų praktikos nuostatas, svarbu pažymėti, kad nagrinėjamu atveju draudikas neturi pareigos pareiškėjai pateikti analogiško automobilio. Pagal minėtas teisės aktų nuostatas, jeigu transporto priemonė yra laikoma sunaikinta, tai draudikas privalo pareiškėjai išmokėti draudimo išmoką, kuri nustatoma pagal *sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio*.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėja nepateikė jokių objektyvių duomenų (tik subjektyvius paaiškinimus), kurie pagrįstų, kad draudiko parinkti automobiliai iš esmės skiriasi nuo įvykio metu apgadinto pareiškėjos automobilio ir šie skirtumai nulėmė tai, kad buvo nustatyta per maža pareiškėjos automobilio rinkos kaina.

Kaip minėta, draudiko pateiktais duomenimis, automobilio rinkos vertė buvo nustatyta, atsižvelgus į analogiškos „Highline“ komplektacijos, 2017 gamybos metų, 140 KW variklio galingumo ir būklės transporto priemonių skelbimus. Draudikas automobilio likutinę vertę nustatė, vadovaudamasis Aprašo 69.1 ir 69.2 papunkčiais, kuriuose nurodyta, kad likutinė vertė gali būti nustatoma vienu ar keliais nurodytais būdais, t. y. atliekant rinkos kainų tyrimą (Aprašo 69.1 papunktis) ir (arba) apklausiant aukciono dalyvius (Aprašo 69.2 papunktis), todėl nėra pagrindo teigti, kad draudikas neteisingai apskaičiavo automobilio rinkos vertę ar likutinę vertę bei pažeidė pareiškėjos interesus.

2. Dėl papildomų išlaidų atlyginimo

Kreipimesi į Lietuvos banką bei pretenzijoje draudikui pareiškėja nurodo, kad tam, kad galėtų nusipirkti kitą automobilį, draudikas turėtų apmokėti nuvykimo iki automobilio apžiūros vietos užsienyje, automobilio pristatymo į Lietuvą, įsigyto automobilio registracijos, techninės apžiūros išlaidas.

Analizuojant teisės aktų, reglamentuojančių žalos atlyginimo klausimus, nuostatas, teisės doktriną bei susiklosčiusią teismų praktiką, darytina išvada, kad asmeniui atlygintini turtiniai praradimai pasireiškia kaip nuostoliai, jeigu dėl neteisėtų veiksmų jis turi tam tikrų išlaidų ir tuo blogina savo turtinę padėtį. Pagal šią sutartį, kaip nuostolio draudimo sutartį, mokama draudimo išmoka yra skirta atlyginti žalą, per eismo įvykį padarytą asmeniui, turtui ir neturtinei žalai, taip pat nuostoliams, atsiradusiems kaip eismo įvykio padarinys, kompensuoti (TPVCAPD įstatymo 2 straipsnio 2 ir 5 dalys). Esant tokiam reglamentavimui specialiajame įstatyme, detaliau žalos atlyginimo klausimas turi būti sprendžiamas pagal bendrąsias civilinės atsakomybės normas. Civilinio kodekso 6.249 straipsnio 1 dalyje, kurioje pateikiama žalos samprata, kaip tiesioginiai nuostoliai, yra įrašytos ir asmens turėtos išlaidos, taip pat negautos pajamos, kurias asmuo būtų gavęs, jei nebūtų neteisėtų veiksmų. Nukentėjusiam trečiajam asmeniui atlygintini nuostoliai, kaip šio asmens patirtos išlaidos, turi atitikti tokius požymius: jos turi būti priverstinės, būtinos ir protingos⁶.

Civilinio kodekso 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kiekviena šalis turi atlikti savo

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. kovo 30 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2002.

pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis). Kaip minėta, atsižvelgiant į TPVCAPD įstatymo 19 straipsnio 6 dalies nuostatas, svarbu tai, kad atsakingas draudikas per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį, atlyginimo.

Draudikas, nesutikdamas su šiuo pareiškėjos reikalavimu, nurodo, kad analogiško automobilio įsigijimas užsienio rinkoje prieštarauja protingumo, būtinumo ir ekonomiškumo principams. Draudikas pažymėjo, kad Vokietijoje parduodamų automobilių techninė informacija, aprašymai pateikiami skelbimuose, kartu pateikiamos išsamios transporto priemonių fotografijos, nurodyti pardavėjų kontaktai, kuriais esant poreikiui galima susisiekti dėl papildomos informacijos, todėl nėra būtina dėl automobilio pirkimo vykti į jo pardavimo vietą.

Draudikas nurodė, kad analogiško automobilio iš Vokietijos įsigijimo išlaidų kompensavimas nėra vienintelis eismo įvykio metu padarytos žalos atlyginimo būdas ir neatitinka minėtų prievolių vykdymo principų, įskaitant ekonomiškumo principą. Draudiko teigimu, pagal pagaminimo metus, variklio galingumą, darbinį tūrį ir kitas technines savybes panašų (nors ir ne analogišką) į pareiškėjos automobilį galima įsigyti ir Lietuvos rinkoje, nepatiriant automobilio transportavimo iš užsienio išlaidų.

Draudikas Lietuvos bankui pateikė analogiškos markės ir modelio „VW Touran“, maksimaliai panašaus į pareiškėjos automobilį, šiuo metu parduodamo Lietuvoje, skelbimo nuorodą. Draudikas taip pat atkreipė dėmesį, kad Lietuvos rinkoje yra galimybė įsigyti panašų į pareiškėjos (pagal pagaminimo metus, darbinį tūrį, bet ne variklio galingumą) „VW Touran“ automobilį. Draudikas pateikė trijų tokių automobilių, kurių vidutinė kaina yra 11 600 Eur, skelbimų nuorodas, taigi panašūs automobiliai Lietuvos rinkoje yra gerokai pigesni, vadovaudamasis Vokietijos rinkos kainomis, draudikas veikė pareiškėjos naudai.

Vertinant abiejų šalių pateiktus duomenis, svarbu pažymėti ir tai, kad pareiškėja nei draudikui, nei Lietuvos bankui nepateikė jokių objektyvių duomenų, pagrindžiančių, kad prašomas išlaidas realiai patyrė, todėl konstatuotina, kad draudikui, vadovaujantis TPVCAPD 19 straipsnio 6 dalimi, nekyla pareiga pareiškėjai atlyginti tokių išlaidų.

Konstatuotų aplinkybių kontekste svarbu yra tai, kad papildomų išlaidų neatlyginimas šiuo atveju nereiškia, jog draudikas, pareiškėjai pateikęs papildomus objektyvius duomenis, neturėtų įvertinti pateiktų duomenų, nustatyti, ar pareiškėjos faktiškai patirtos išlaidos yra tiesiogiai susijusios su įvykiu ir atitinka Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotus atlygintinų išlaidų požymius (priverstinės, būtinos ir protingos), bei spręsti dėl papildomų su įvykiu susijusių išlaidų atlyginimo pagrįstumo.

Remiantis tuo, kad pareiškėja nepateikė objektyvių duomenų, kurie paneigtų draudiko atliktą automobilio rinkos vertės skaičiavimą, ir įvertinus aplinkybę, kad šio sprendimo priėmimo metu draudikui nekyla pareiga pareiškėjai atlyginti su automobilio įsigijimu, atgabenimu į Lietuvą, automobilio registravimu ir privalomąja technine apžiūra susijusių papildomų išlaidų, kurios pagal pateiktus duomenis faktiškai nėra patirtos, darytina išvada, kad pareiškėjos reikalavimas draudikui dėl papildomų sumų mokėjimo laikytinas nepagrįstu ir atmestinu.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis